

A Fővárosi Ítéltábla a Paulicska Ügyvédi Iroda (**felperesi ügyvédi iroda címe**; ügyintéző: dr. Paulicska Tamás ügyvéd) által képviselt **felperes neve (felperes címe)** felperesnek, a Zamecsnik, Pósfai és Társa Ügyvédi Iroda (**I.r.alperes ügyvédi iroda címe** ügyintéző: dr. Zamecsnik Tamás ügyvéd) által képviselt I.rendű alperes neve (**I.r. alperes címe**) I. rendű és a Jámbor Ügyvédi Iroda (**II.r.alperes ügyvédi iroda címe**, Pp: 15.; ügyintéző: dr. Jámbor László ügyvéd) által képviselt II.rendű alperes neve (**II.r.alperes címe**) II. rendű alperes ellen, szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében, a Fővárosi Törvényszék 2013. november 8. napján meghozott, 70.P.24.599/2012/14. számú ítélete ellen, a felperes részéről 15. és 16. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán, meghozta a következő

r é s z í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének a keresetet II. rendű alperessel szemben elutasító rendelkezését, a perköltségre kiterjedően helybenhagyja. Ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a II. rendű alperesnek 63.500 (hatvanháromezer-ötszáz) forint másodfokú perköltséget.

A felperes és az I. rendű alperes másodfokú eljárásban felmerült perköltségét 127.000-127.000 (százhuszonhétezer-százhuszonhétezer) forintban állapítja meg.

A részítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A II. rendű alperes 1996. június 27-től 2010. július 6-ig a felperes ügyvezetője volt. A II. rendű alperes a felperes képviselőjeként 2010. április 1-jén kölcsönszerződést kötött az I. rendű alperessel. A kölcsönszerződés szerint az I. rendű alperes 5.400.000 forintot bocsátott a felperes rendelkezésére. A felek megállapodtak abban, hogy az I. rendű alperes azonnali beszédési megbízással érvényesítheti a kölcsön visszafizetése iránti követelését. A felek a kölcsönszerződést 2010. április 30-án és 2010. május 31-én módosították, és a kölcsön összegét 8.000.024 forintban, a visszafizetés határidejét 2010. július 15. napjában határozták meg. Miután a felperes az I. rendű alperes írásbeli felszólítása ellenére nem fizette vissza a kölcsönt, az I. rendű alperes a felperes fizetéseképtelenségének megállapítása és

felszámolásának elrendelése iránti kérelmet nyújtott be a Fővárosi Törvényszékhez.

A felperes a keresetében elsődlegesen annak a megállapítását kérte, hogy a kölcsönszerződések nem közte és az I. rendű alperes között, hanem az I. és a II. rendű alperes között jöttek létre. Másodlagos kereseti kérelme arra irányult, hogy a bíróság állapítsa meg a kölcsönszerződés érvénytelenségét, és kötelezze a II. rendű alperest ennek tűrésére. Előadta, hogy a II. rendű alperes a kölcsönt nem a felperes, hanem a saját nevében vette igénybe, és saját javára használta fel. Előadta továbbá, hogy a kölcsönként felvett pénz nem került be sem a felperes pénztárába, sem a bankszámlájára. Álláspontja szerint ezért a szerződés kötelezettje a II. rendű alperes. Okfejtése szerint a kölcsönszerződés valós célja az volt, hogy a II. rendű alperes a felperes rovására jusson vagyoni előnyhöz, ezért az alperesek azt a látszatot kívánták kelteni, hogy a kölcsönszerződésnek a felperes a kötelezettje. Emiatt a szerződés színlelt és jó erkölcsbe ütközik. Kiemelte, hogy a II. rendű alperes az ügyvezetői tisztségének fennállása alatt, tisztségének felhasználásával kötötte meg a szerződést.

Az alperesek ellenkérelme a kereset elutasítására és a felperes perköltségben marasztalására irányult.

Az I. rendű alperes a védekezésében arra hivatkozott, hogy nem állnak fenn a megállapítási kereset Pp. 123. §-ában meghatározott feltételei. Azzal érvelt, hogy a felperes a követeléssel szemben a felszámolási eljárásban hivatkozhat mind a kölcsönszerződés létre nem jöttére, mind a szerződés érvénytelenségére, ezért jogainak megóvása érdekében nincs szükség a szerződés létre nem jöttének vagy érvénytelenségének ítélettel való megállapítására. Álláspontja szerint a kölcsönszerződést a II. rendű alperes a felperes képviselőjeként kötötte meg, ezért a szerződés a felperes és közte jött létre. Tagadta, hogy a szerződés színlelt lenne, vagy jó erkölcsbe ütközne.

A II. rendű alperes rámutatott, hogy a kölcsönszerződést a felperes nevében és képviseletében írta alá, a szerződés adósként egyértelműen a felperest tünteti fel. Előadta, hogy a kölcsön ténylegesen áradásra került, és az a felperes könyvelésében is szerepel. Hangsúlyozta, hogy a felperes nem jelölte meg olyan jogát, amelynek a II. rendű alperessel szembeni megóvása érdekében megállapításra lenne szükség.

Az elsőfokú bíróság az ítéletével a keresetet elutasította, és kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. és a II. rendű alperesnek külön-külön 250.000-250.000 forint perköltséget, továbbá térítsen meg az államnak külön felhívásra 460.000 forint illetéket. Ítéletének indokolása szerint a kölcsönszerződés létre nem jöttének megállapítása iránti kereseti kérelmet azért találta megalapozatlannak, mert nem álltak fenn a megállapítási kereset feltételi. Ezzel kapcsolatban kifejtette, hogy a felperes a felszámolási eljárásban hivatkozhat a szerződés létre nem jöttére, ezért jogainak az alperesekkel szembeni megóvása érdekében nincs szükség a szerződés létre nem jöttének megállapítására. A

szerződés érvénytelenségének megállapítása iránti kereseti kérelmet a Ptk. 239/A. §-a alapján bírálta el. Arra az álláspontra helyezkedett, hogy magának a felperesnek a tényelőadásai kizárják a kölcsönszerződés színleltségét, mert a felperes által előadott tények alapján az lenne megállapítható, hogy a felperes nem vált a kölcsönszerződés alanyává. Okfejtése szerint a pénzkölcsön nyújtása általánosan, széles körben elterjedt jogügylet, amely nem ütközik jó erkölcsbe.

Az ítélet ellen, elsődlegesen annak megváltoztatása, keresetének teljesítése, valamint az alperesek első- és másodfokú perköltségben marasztalása, másodlagosan az ítélet hatályon kívül helyezése érdekében a felperes terjesztett elő fellebbezést. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság tévesen értelmezte és alkalmazta a Pp. 123. §-át. Kifejtette, hogy a keresetben kért megállapítás a felperes vagyonának megóvása és működésének biztosítása érdekében szükséges. Kiemelte, hogy a felszámoló bíróság a szerződés létrejötte vagy érvénytelensége körében nem folytat le külön bizonyítást, ezért a felszámolási eljárás alapjául nem szolgálhat olyan követelés, amelynek a jogalapját még tisztázni kell; a jogalap tisztázása pedig a peres bíróság hatáskörébe tartozik. Fenntartotta azt az álláspontját, amely szerint a kölcsönszerződés színlelt és jó erkölcsbe ütközik, mert az alperesek a szerződéssel a felperes kárára azt a látszatot akarták kelteni, hogy a kölcsön a felperes részére lett folyósítva. Okfejtése szerint mind a kölcsönszerződés létrejöttének, mind a szerződés érvényességének elbírálásához szükséges lett volna a bizonyítási eljárás lefolytatása. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság a per tárgyalására tanúkat idézett meg, majd korábbi álláspontjával szembehelyezkedve mellőzte mind a tárgyaláson megjelent tanúk kihallgatását, mind egyéb bizonyítás lefolytatását. Érvelése szerint ezzel az elsőfokú bíróság megsértette a Pp. 206. § (1) bekezdésében foglaltakat, mert ítéletét érdemi bizonyítás nélkül hozta meg.

Az I. és a II. rendű alperesek a fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását és a felperes másodfokú perköltségben marasztalását indítványozták, az ítélet helyes indokai alapján.

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem volt fellebbezés hiányában első fokon jogerőre emelkedett része, ezért a fővárosi ítélőtábla az ítéletet teljes terjedelemben vizsgálta felül /Pp. 228. § (4) bekezdés/.

A felperes fellebbezése annyiban megalapozott, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének a keresetet az I. rendű alperessel szemben elutasító rendelkezése nem volt alkalmas az érdemi felülbírálatra, míg a II. rendű alperessel szemben előterjesztett keresetet elutasító ítéleti rendelkezés megváltoztatása iránti fellebbezési kérelem megalapozatlan.

A felperes a keresetében elsődlegesen a perbeli kölcsönszerződés létre nem jöttének, másodlagosan érvénytelenségének megállapítását kérte.

A Pp. 123. §-a szerint, ha a kereseti kérelem számadási kötelezettség megállapítására irányul, a felperes ezzel együtt kérheti az általa előterjesztett

számadás helyességének megállapítását is. Megállapításra irányuló egyéb kereseti kérelemnek csak akkor van helye, ha a kért megállapítás a felperes jogainak az alperessel szemben való megóvása végett szükséges, és a felperes a jogviszony természeténél fogva vagy a kötelezettség lejártának hiányában vagy valamely más okból teljesítést nem követelhet.

A Ptk. 239/A. § (1) bekezdése - amit e jogszabályi rendelkezés hatályba lépésekor folyamatban lévő ügyekre is alkalmazni kell - kimondja, hogy a fél a szerződés érvénytelenségének vagy a szerződés egyes rendelkezései érvénytelenségének (részbeni érvénytelenség) megállapítását a bíróságtól anélkül is kérheti, hogy az érvénytelenség következményeinek alkalmazását is kérné.

Ezekre a törvényi rendelkezésekre figyelemmel az elsőfokú bíróság helyesen járt el, amikor a megállapítási kereset teljesítésének lehetőségét a szerződés létre nem jöttének megállapítása iránti kereseti kérelem vonatkozásában a Pp. 123. §-ában, az érvénytelenség megállapítása iránti kereseti kérelem vonatkozásában pedig a Ptk. 239/A. § (1) bekezdésében foglaltak alapján vizsgálta.

Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a kölcsönszerződés létre nem jötte esetén a felperes egyik alperestől sem követelhet teljesítést. Nem osztotta azonban az ítélőtábla az elsőfokú bíróságnak azt az álláspontját, amely szerint a felperes felszámolásának elrendelése érdekében kezdeményezett bírósági eljárás miatt a felperes jogainak az I. rendű alperessel szembeni megóvása érdekében nincs szükség a kölcsönszerződés létre nem jöttének ítélettel történő megállapítására.

A csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (Csődtv.) 27. § (1) bekezdése értelmében a bíróság az adós felszámolását akkor rendeli el, ha megállapítja az adós fizetéseképtelenségét. Ennek a rendelkezésnek az alapján a bíróság elsősorban az adós fizetéseképtelenségét vizsgálja, és csak akkor rendeli el az adós felszámolását, ha fennállnak a fizetéseképtelenség megállapításának törvényi feltételei. A felszámolási eljárás a fizetéseképtelenség megállapítása esetén akkor kezdődik meg, amikor az adós fizetéseképtelenségét megállapító és felszámolását elrendelő végzés jogerőre emelkedik.

A fizetéseképtelenség elbírálása során a bíróság nem vizsgálja érdemben az adóssal szemben bejelentett követelések fennállását és összegét - erre csak a felszámolás jogerős elrendelése után, a felszámolási eljárásban van lehetőség.

A másodfokú eljárásban a peres felek egyezően adták elő, hogy a felperes fizetéseképtelenségének megállapítása és felszámolásának elrendelése iránt indult eljárásban a bíróság még nem rendelte el a felperes felszámolását. A fizetéseképtelenség megállapítása iránti eljárásban a bíróság nem vizsgálhatja az I. rendű alperes követelésének fennállását, ezért az eljárásnak ebben a szakaszában a felperes nem hivatkozhat a követelés alapjául szolgáló kölcsönszerződés létre nem jöttére. Emiatt a fizetéseképtelenség megállapítása iránti eljárás nem teszi

lehetővé a felperes jogainak az I. rendű alperessel szembeni megóvását.

A perben vitatott kölcsönszerződés feljogosítja az I. rendű alperest arra, hogy a kölcsönszerződésből eredő követelését bírósági eljárás mellőzésével, azonnali beszedési megbízással érvényesítse. A követelés azonnali beszedési megbízás útján való érvényesítése esetén csökken a felperes vagyona, mégpedig úgy, hogy a felperesnek nincs semmilyen lehetősége a védekezésre, a szerződéssel vagy a követeléssel kapcsolatos kifogásainak érvényesítésére. Emiatt a felperes vagyonmegőrzéshez fűződő jogának az I. rendű alperessel szembeni megóvása érdekében szükséges a kölcsönszerződés létre nem jöttének ítélettel történő megállapítása. Mindezekre figyelemmel az I. rendű alperes vonatkozásában fennállnak a kölcsönszerződés létre nem jöttének megállapítása iránti kereset előterjesztésének Pp. 123. §-ában meghatározott feltételei.

Eltérő jogi álláspontjára tekintettel az elsőfokú bíróság nem vizsgálta érdemben, hogy a kölcsönszerződés a felperes és az I. rendű alperes között létrejött-e, és erre vonatkozóan mellőzte a bizonyítást. A szerződés létrejöttének érdemi vizsgálata körében a felperes nem zárható el annak bizonyításától, hogy a kölcsönszerződés nem közte és az I. rendű alperes között jött létre. Emiatt a bizonyítási eljárás széles körű kiegészítése, ennek érdekében pedig az elsőfokú tárgyalás megismétlése szükséges.

Akár a felperes és az I. rendű alperes, akár az I. rendű alperes és más személy között jött létre a kölcsönszerződés, a II. rendű alperes nem jogosult a kölcsönszerződés alapján követelés vagy jog érvényesítésére a felperessel szemben. Ezért a felperesnek nincs olyan joga, amelynek a II. rendű alperessel szembeni megóvása érdekében a kölcsönszerződés létre nem jöttének, illetve az I. és a II. rendű alperes közötti létrejöttének bírósági megállapítására lenne szükség. Emiatt a kölcsönszerződés létre nem jöttének megállapítása iránti kereset előterjesztésének feltételei a II. rendű alperes vonatkozásában nem állnak fenn, a II. rendű alperessel szemben előterjesztett megállapítási kereset nem teljesíthető.

A felperes a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítása iránti keresetet másodlagos kereseti kérelemként terjesztette elő. A másodlagos, kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítása iránti keresetet a bíróságnak csak abban az esetben kell érdemben vizsgálnia, ha az elsődleges, szerződés létre nem jöttének megállapítása iránti kereset teljesítésére nem lát lehetőséget. Az elsődleges kereseti kérelem akkor nem teljesíthető, ha a kölcsönszerződés a felperes és az I. rendű alperes között jött létre. Ebben az esetben viszont a felperes kizárólag az I. rendű alperessel szemben érvényesíthet a szerződés érvénytelenségével kapcsolatos igényt. Emiatt a II. rendű alperessel szemben a másodlagos, túrésre irányuló kereseti kérelem teljesítésére sincs lehetőség. A II. rendű alperessel szemben ezért mind az elsődleges, mind a másodlagos kereset megalapozatlan.

Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 213. § (2) bekezdésének alkalmazásával részíteleket hozott, az elsőfokú bíróság ítéletének a keresetet a II.

rendű alperessel szemben elutasító rendelkezését a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján a perköltségre is kiterjedően helybenhagyta, ezt meghaladóan pedig az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 252. § (3) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.

Meghagyja az elsőfokú bíróságnak, hogy a megismételt eljárásban érdemben vizsgálja, hogy a kölcsönszerződés a felperes és az I. rendű alperes között jött-e létre. Ennek érdekében a Pp. 3. § (3) bekezdésében foglaltaknak megfelelően tájékoztassa a peres feleket a bizonyításra szoruló tényekről és a bizonyítási teherről, majd a bizonyításra köteles fél által felajánlott bizonyítást folytassa le. Az elsőfokú bíróság csak ezt követően tud megalapozottan állást foglalni az elsődleges kereseti kérelem teljesíthetőségéről. Ha az elsőfokú bíróság az elsődleges kereseti kérelmet nem találja teljesíthetőnek, akkor a felperes által hivatkozott érvénytelenségi okokra kiterjedően is adja meg a feleknek a Pp. 3. § (3) bekezdése szerinti tájékoztatást, majd a szükséges bizonyítást folytassa le, és annak eredményétől függően döntsön a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítása iránti kereseti kérelemről.

A szerződés érvénytelenségének vizsgálatával kapcsolatban az ítélőtábla arra mutat rá, hogy a Legfelsőbb Bíróság BH 2007. 58. számon közzétett eseti döntése szerint a kölcsönszerződésben a szerződő felek személye is lehet színlelt, az ilyen színleltség pedig a szerződés semmisségét vonja maga után a perbeli kölcsönszerződés megkötésének időpontjában hatályos Ptk. 207. § (6) bekezdése alapján.

Minden olyan körülmény, amihez a Ptk. vagy más jogszabály a szerződés érvénytelenségét fűzi, általánosan elfogadott erkölcsi normát is sért, de a szerződés jó erkölcsbe ütközése csak akkor állapítható meg, ha a szerződés megkötése vagy annak a tartalma nevesített érvénytelenségi ok fennállása nélkül is valamely általánosan elfogadott erkölcsi normát sért. Emiatt az a körülmény, amit jogszabály érvénytelenségi okként nevesít - így a szerződés színleltségét megalapozó körülmény - nem válthatja ki egyidejűleg a szerződés jó erkölcsbe ütközését is.

A per a felperes és a II. rendű alperes viszonyában jogerősen befejeződött. A felperes pervesztes lett, ezért a Fővárosi Ítélőtábla a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte őt a II. rendű alperes másodfokú perköltségének megfizetésére.

A felperes és az I. rendű alperes viszonyában a Fővárosi Ítélőtábla határozatának jellegére tekintettel nem határozott a másodfokú perköltség viseléséről, hanem a Pp. 252. § (4) bekezdése alapján csupán megállapította a felperes és a II. rendű alperes másodfokú eljárásban felmerült költségének összegét.

Budapest, 2014. november 6.

Világhyiné dr. Böcskei Terézia s. k.
a tanács elnöke

Dr. Lente Sándor s. k.
István s. k.
előadó bíró

Dr. Csóka
bíró

A kiadmány hitelül:
Szigeti Krisztina
tisztviselő